

INGLIZ VA O`ZBEK TILIDA SINONIMALARNI O`QITISHNING MUHIMLIGI

Sultonbek Mirzaakbarov

Jizzax davlat pedagogika instituti o`qituvchisi

Abduhakimova Farangiz

Jizzax davlat pedagogika instituti talabasi

***Annotatsiya:** Ushbu tadqiqot ingliz va o`zbek tillarida sinonimlarni o`qitishning ta`sirini o`rganib chiqdi. Shunday qilib, tadqiqot ingliz va o`zbek tillarida sinonimlarni o`qitishdan foydalangan holda, til o`rganuvchilarga o`zlarining ma`no jihatidan bog`liq bo`lgan so`zlari uchun xotiralarini yaxshilash imkoniyatini beradi; sinonimlarni alohida oraliqda o`qitish, so`zlarning uzoq muddatli va xotirasiga ijobiy ta`sir ko`rsatishi va chet tilidagi so`zlarni o`rganish tajribalarini birlashtirishi mumkin.*

***Kalit so`zlar:** sinonimlar, ikkinchi til, chet tillari, xalqaro aloqa, yaxshi bilimli, hodisa, lingvistik, faollik*

Bugungi kunda, tobora o`sib borayotgan globallashuv davri, ingliz tiliga ikkinchi til sifatida qiziquvchilar ko`p. Rivojlanayotgan o`zbek tili global dunyo standartlariga javob beradigan bilimdon va iqtidorli yoshlarni tarbiyalashi kerak. Chet tillarni bilish bilan boshqa mamlakatlar bilan aloqalar yanada samarali bo`ladi. Barcha tillar orasida ingliz tili xalqaro aloqa, fan, siyosat va ta`lim sohasida qo`llaniladi. Ingliz va o`zbek tillarining taqqoslash sinonimidan foydalanish oson va muvaffaqiyatli o`rganishga yordam beradi. Sinonim - bu shunchaki berilgan so`z bilan bir xil ma`noni anglatadigan so`z. Yunoncha "birgalikda" va "ism" degan ma`noni anglatuvchi "syn" va "onym" dan chiqdi. Bu juda muhim, chunki bu sizning jummlaringizdagi so`zlar uchun jonli sinonimlarni tanlash orqali sizning yozishingizni yanada jozibali qilishga yordam beradi. Bundan tashqari, u keyingi bobda ta`kidlanganidek, nutq qobiliyatingizni va yozish qobiliyatingizni yaxshilashi mumkin. Sinonimlardan foydalanish ba`zi bir foydali tomonlarga ega

bo`lib, ular matnni yanada jozibali qiladi, sust matnlardan qochishga yordam beradi, siz va boshqalar o`rtasidagi muloqotni yaxshilaydi, o`quvchi ongida tasvirni taqdim etishga yordam beradi, shuningdek, zerikarli va takrorlanadigan matnlardan qochadi.

Bir xil ma`noga ega bo`lgan til birliklarining hodisasi sinonimiya deyiladi. Sinonimiya birligi - umumiy ma`noga ega so`zlar, ya`ni sinonimlar. Sinonimiya yunoncha so`zdan olingan bo`lib, "ma`no" degan ma`noni anglatadi. Sinonimlar mansub bo`lgan til birligiga qarab frazeologik, sintaktik va leksik turlarga bo`linadi. Bosh so`z sinonimlaridan ko`ra ko`proq mashhur va muhimdir. U zamonaviy adabiy tilga mansubligi, hissiy rangliligi va uslubdagi o`ziga xosligi va boshqalar bilan tavsiflanadi. Xususan, xuddi shu holat ingliz tilida ham kuzatilmoqda. Masalan, o`zbek tilida chiroyli va ingliz tilida chiroyli so`zlarini taqqoslasak, chiroyli so`zlar singari chiroyli, yoqimli, oldindan egalik qiladigan, yoqimli, jozibali, yoqimli, yoqimli, chiroyli va ajoyib so`zlar bilan sinonimdir. Garchi ular bir xil ma`noga ega bo`lsalar ham, turli sohalarda turlicha qo`llaniladi. Biz bir xil jinsiy aloqa uchun ayollar va erkaklarni olishimiz mumkin. O`zbek va ingliz tillarida ikki xil jins mavjud.

Sifatlarning har bir jihati bir xil bo`lmaganligi sababli, bir xil sifatni ikki xil jinsga bir vaqtning o`zida qo`llash mumkin emas, shuning uchun biz ularning sinonimlaridan foydalangan holda sifatlarni ikki xil usulda ishlatamiz. Masalan, ingliz tilida ular chiroyli-kelishgan shakli bilan ajralib turadi.

Bir xil so`zni turli vaziyatlarda ishlatish xato, chunki so`zlar ortidagi tuyg`u va tuyg`u. Misol: "To`g`ri" dedi u. Mana, so`zning ba`zi bir sinonimi, ularni kontekstga qarab ishlatish ancha yaxshi bo`lishi mumkin: e`lon qilingan, kelishilgan, pichirlagan, qichqirgan, qayta joylashtirilgan, tan olingan.

Sinonimlarni o`qitishda metoddan foydalanish qisqa vaqt ichida yangi chet tilini o`rganishda juda foydali bo`lishi mumkin. O`qituvchilar so`z boyligini yaratish uchun foydalanadigan tadbirlardan biri bu: o`qituvchilar so`z yoki ta`rif aytadilar, so`ngra talabalar birgalikda ushbu so`zning ko`p sinonimlarini ro`yxatlash uchun iloji boricha harakat qilishadi. Tugatgandan so`ng, ular so`z

boyligini topadilar va boshqa, yangi sinonimlarni qidiradilar, birgalikda ularni ona tiliga tarjima qilish ustida ishlaydilar. Har xil narsalarni o`rgatish o`rniga yangi so`zlarni bir xil narsani aytishga o`rgatish bema`nilik bo`lib tuyulishi mumkin, ammo sinonimlar ko`pchilik tushunganidan ko`ra ko`proq foyda keltiradi.

O`zbek, ingliz va boshqa shunga o`xshash tillarni o`rgatish og`irligini oshirishda sinonimlardan foydalanish nutqimiz barqarorligi va rang berishning yuqori darajasiga yordam beradi. Sinonimlardan foydalanish nutqimiz ravonligi va biz gapiradigan so`zlarning takrorlanmasligi, nutq tinglovchini zeriktirmasligi uchun ishlatiladi.

Xulosa qilib aytganda, bunday mavzular va tadqiqotlar ingliz va o`zbek tillarini bir vaqtda o`rganishda tilshunoslikda tilni o`rgatishga hissa qo`shishiga ishonamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YXATI

1. MIRZAAKBAROV, S. (2020). THE COMPARATIVE ANALYSIS OF HYPONYMIC ENGLISH AND UZBEK PHRASES IN GRADUONYMIC MANNER. Архив Научных Публикаций JSPI.
2. MIRZAAKBAROV, S. (2020). Analysis Of The Story" Love And Friendship" By The Famous Orientalist Writer Jane Austen. Архив Научных Публикаций JSPI.
3. MIRZAAKBAROV, S. (2020). Comparative Study Of English And Uzbek Graduonymic Phrasemes In Use. Архив Научных Публикаций JSPI.
4. Mirzaakbarov, S. (2020). GRADUONYMIC RELATIONSHIP BETWEEN IDIOMATIC WORDS. Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal, 2020(2), 101-109.
5. <https://linguix.com/blog/the-importance-of-learning-synonyms-to-improve-your-writing-and-how-you-can-do-it/>
6. <https://cyberleninka.ru/article/n/o-zbek-va-ingliz-tillarida-sinonim-so-zlar-qi-llanilishining-ahamiyati>
7. <https://kitoblardunyosi.uz/uzbek-tilidan-maruzalar-to-plami>

